

found pot-sherds showing the characteristics of the Copper Age period of Central Anatolia.

After this we began to excavate one of the two mounds found in this district. This mound is located 1800 m. east of the Hittite reliefs. The results of this excavation are given below :

The first cultural layer of the Höyük belongs to the Roman-Period with three sub-levels. It has a cemetery and monumental buildings.

Underneath this layer we found the remains belonging to the Phrygian Period, which is characterised by its painted and unpainted pottery. Two Egyptian scarabs were found in this layer.

The third layer, which is the most important culture of this Höyük belongs to the Hittite Period. Abundent material were found in this layer. On the floor of a room in the house were discovered the typical Kültepe and Boğazköy Hittite ceramics, a rich collection of metal objects including daggers, knives, cups, ornaments, axes, a Mycenaean stirrup-vase. This vase was imported from the Greece-Mainland and is very important as it shows trade connections between Anatolia and Greece. Furthermore two cylinder seals of Old-Babylonian style were also found. On one of these seals is written in cuneiform characters the name of Hammurabi the great. As this house belongs to the period of New Hittite Empire, the existence of these old examples can be explained only by assuming that they were inherited from an earlier time. The building must be contemporary with the rock carvings of Hattusili III. and his queen Puduhepa.

In addition to these excavations, members of this expedition also studied the citadel, the mosque and the shrines appertaining to the Selçuk Period, in the district of Develi.

TAHSİN ÖZGÜÇ

İNGİLİZ ARKEOLOJİ ENSTİTÜSÜ

İngiltere'nin Türkiye'de kurulmasına karar verdiği Arkeoloji Enstitüsü, 15/1/1948 de Ankara'da Osmanlı Bankasının bitişğinde ve bu müesseseye ait bir binada Millî Eğitim Bakanı B. Reşat Şemsettin Sirer ve İngiliz Büyük Elçisi Sir David Kelly tarafından açılmış ve bu münasebetle Dışişleri Bakanı B. Necmettin Sadak ile, Enstitü Müdürü Prof. J. Garstang da birer nutuk söylemişlerdir.

Büyük bir arkeoloji sahası olan Anadolu'nun yeraltı ve yeryüzü anıtlarıyla cazip bir çalışma sahası haline gelmesi ve hele son yüzyıl içinde yapılan keşiflerin Eski Dünya'nın ortasına, yani üç kıt'anın sınır alanına kurulan bu ülkenin ilk medeniyetlerine karşı duyulan ilginin derecesini bir kat daha arttırmıştır.

Anadolu asarını tetkik etmek, veya diğer bir deyimle Anadolu Arkeolojisiyle meşgul olmak, yani Türk-İslâm ve Bizans sanatında varolanı koruyan, Klâsik çağla buna tekaddüm eden beşbin yıllık bir devrenin her türlü kültür malzemesine sahip olan bir ülke üstünde çalışmak, onun problemlerini çözmeye yoluna girmek, ancak tam teşkilatlı enstitülerin işidir. Bizde bu işe İstanbul'da

ve aşağı-yukarı 70 yıl önce, 1880 de *Osman Hamdi* bey merhumun rehberliği ile başlanmıştır. Muazzam müzelerin kurulması, İmparatorluk arazisinde korunan ve dünyanın en kıymetli hazinelerini temsil eden asarın derlenmesi, dünya ölçüsündeki katalogların neşri, mükemmel bir kütüphanenin teşekkülü ve nihayet gene bu müessesenin içinde bir arkeoloji mektebini kurmak tasavvuru, Anadolu ve İmparatorluk arazisinde medeniyet kuran eski akvamın dili, tarihi ve sanatı üstündeki çalışmalarıyla iştihar eden mütehassısların buraya getirilmesi¹, büyük ve hayırlı bir hareketin başlangıcı, uğurlu bir hazırlığın müjdecileriydi. Burada hadiselerin akış şeklini, şu veya bu şekilde gelişmesini münakaşa edecek değiliz; yalnız bizde müzecilik için titriyenler, arkeolojinin, hususiyile Anadolu Arkeolojisinin, Enstitüsünün doğmasını bilerek sağlamışlar ve yerlerini bugün İngiliz dostlarımızın «*müşterek ilmimizin ilerlemesi, meselelerin birlikte tetkik edilmesi, münakaşa olunması ve araştırılmaların yapılması*» için iş birliğine müracaat ettiği nesle bırakmışlardır.

En eski çağlarda dahi homojen bir medeniyeti temsil eden ve yüksek ülkelerde teşekkül eden ilk kültürlerin tipik bir örneğini veren Anadolu'nun, yalnız Eski Doğu medeniyetlerini Batı'dakilere bağlayan köprü'nün bir ucu olmadığı, bu ülkenin de kendine has köklü bir üslûba sahip bulunduğu ve bu medeniyetin bütün Yarım Ada'yı kapladığı sezildikten sonra, Anadolu Arkeolojisi üstündeki çalışmalar hissedilir derecede hızlanmıştır. İlk defa 1887 de, yani *metodlu* denilen kazılarla aynı zamanda başlayan millî kazılarımız, uzun bir durgunluk devri geçirmiş olmasına rağmen, müzelerimizin büyük gayreti, hele Türk Tarih Kurumu'nun kurulması ve nihayet İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde arkeoloji filoloji, antropoloji ve sanat tarihi kürsülerinin teşekkülü, bilhassa Anadolu arkeolojisini bir dava olarak ele alanların gayelerini gerçekleştirmeğe yarıyordu. Bu müesseselerimizden başka, Amerika ve Avrupalı hafriyat heyetlerinin Anadolu'ya göçmesi ve muhtelif devirleri türlü kazılarla, istikşaf gezileriyle ve münferit anıtların arkeolojik etütleriyle aydınlatmak arzusu, arkeoloji malzemesinin kısa bir zamanda şaşırtıcı bir bolluğa erişmesini ve bunlarla uğraşacak yeni müesseselerin doğmasını, ihtisas erbabının artmasını icap ettiriyordu.

Yukarda adı geçen müesseselerimizin arkeolojimizin gelişmesindeki emeğine, metodlu çalışmasına, eksik olan her şeyi tamamlamak hususundaki tükenmez gayretine bağlanan an'anamız, bu sahada milletlerarası bir kıymet kazanmamızı sağlıyor ve ayrıca son zamana kadar arkeolojimizin başı olan İstanbul'da birisi Almanlara, diğeri Fransızlara ait olmak üzere, iki arkeoloji enstitüsünün açılmasına sebep oluyordu. Bunların kurduğu kütüphaneler, idare ettiği kazılar, tertiplediği istikşaf gezileri, orijinal etütleri Anadolu Arkeolojisinin en değerli kaynakları arasındadır. 6-7 mütehassısı bir arada çalıştırabilen bu Enstitülerin Anadolu'nun coğrafyasından, jeolojisinden ve Taş Devirlerinden başlamak üzere, ilk Madenler Çağı. Hitit-Frig Devri, Klâsik Çağ ve Bizans Arkeolojisi üstündeki örnek çalışmaları, Selçuklu ve Osmanlı sanatı hakkında hazırladıkları kıymetli eserlerle tamamlanıyordu. Bu iki Enstitü İstanbul Üniversitesi ve Müzeleriyle daima iş birliği halinde kalmış ve hatta her iki tarafta eksik kadrolarını, neşri-

¹ Müzeciliğimizin tarihi ve bu konu hakkında bk. Remzi Oğuz Arık, Arkeoloji Araştırmaları, İstanbul 1941 No. 1.

yatını bir birinden tamamlamak suretiyle «*müşterek ilminizin ilerlemesi*» için başka yerlerde örneğine az raslanan bir anlayış göstermiştir.

İngiliz Enstitüsü, İstanbul'dan sonra arkeolojimizin ikinci merkezi olan Ankara'da kurulmuştur. Bizce bu, yeni Enstitüyü İstanbul'dakilerinden ayıran en mühim bir vasıftır. İstanbul'daki Enstitülerin bizimle iş birliği hususunda hiç sıkıntı çekmediğini, her konuda Müze ve Üniversite elemanlarıyla münakaşa edebildiğini pek iyi bilen Prof. Garstang, aynı muhitin Ankara'da da teşekkür ettiğini sezmemiştir.

İngiliz Arkeoloji Enstitüsü, merkezi Londra'da bulunan bir komite tarafından kurulmuştur. Enstitünün müdürü ve bu komitenin başkanı Anadolu arkeolojisi ve kültürleriyle iştigal edenlerin yakından tanıdığı Prof. John Garstang'dır. Liverpool Üniversitesinin eski profesörlerinden J. Garstang, Filistin ve bilhassa Anadolu'daki kazıları ile iştihar etmiş bir hafriyatçıdır. 1907, 1909 ve 1911 yıllarında Gaziantep vilâyetine bağlı *Sakçagözü* köyü yanındaki bir höyükte yaptığı kazıda o zamana kadar bilinmeyen yeni bir medeniyeti, Neolitikü keşif etmiş, ve ayrıca aynı höyüğün tepesinde M. ö. birinci bin yılının ilk yarısına tarihlenen büyükçe bir kale ile, onun bir köşesine kurulan ve kapısı Geç Hitit sanatı üslûbuna göre kabartmalarla süslenen bir sarayı açığa çıkarmıştır. Bundan sonra, Anadolu'yu sık sık ziyaret eden Profesör, Hitit arkeolojisi, kültürü ve Anadolu'nun tarihi coğrafyası, iskân yerleri hakkında eser ve etütler ayınlamıştır. Bundan başka, 1937/38, 1938/39 ve 1946/47 yıllarında *Neilson Expedition*'unun başkanı olarak Mersin yanındaki *Yümüktepe* kazılarını idare etmiş ve burada hem *kronoloji*, hem de *ilk köy kültür*'lerinin teşekkürlü bakımından önemli ipuçlarının ışığa çıkarılmasında tek başına âmil olmuştur. Böylece Anadolu arkeolojisinin problemlerini kazı sahasında, arazi üstünde çözmeğe çalışan muhterem profesörün kısa bir zamanda mükemmel bir Enstitü kuracağından şüphe edilemez. Ayrıca Enstitünün Londra'daki merkezi komitesinde Anadolu ve Irak'daki fevkalade keşifleriyle tanınan büyük hâfir *Sir Leonard Woolley* ile, Batı Anadolu'nun ilk kültürlerini tefsir ve tabakalandırmada büyük bir başarı gösren *Miss W. Lamb* gibi bir mütehassısın varlığı, İngilizlerin bu Enstitüyü Anadolu'yu en iyi tanıyanların ellerine bıraktıklarını göstermektedir.

Burada, Enstitünün gayesi ve çalışma sahası üstünde duracak değil; bu açılış töreninde söylenen nutuklarla iyice belirtilmiştir. Dört İngiliz Üniversitesi ve arkeolojiyle ilgili muhtelif kurumların yardım ve muzaheretine bağlı olan Enstitünün mesaisini, arkeolojinin bütün çağlarına teşmil edeceğini ve hele Türk-İslâm eserlerine de önem vereceğini bildirmesi, bu Enstitüden beklediklerimizin tam ifadesidir.

Bu arada Enstitünün «*İngiliz öğrencilerinin Türkçeyi öğrenmelerini ve bu sahada gelişmelerini sağlayacağını*» ilân etmesi de, çok önemlidir. Enstitü, on dokuzuncu yüzyılda İstanbul Müzelerinin dar kadrosuna göre başlayan ve son zamanlarda muhtelif müesseselerimizin, mütehassıslarımızın ısrarla üstünde durduğu Anadolu Arkeolojisinde ihtisaslaşacak İngiliz gençlerinin Türkçe ile yazılanları okuyabilmeleri, büyük bir gelişme vadeden vilayet müzelerinde çalışabilmeleri, kazı ve gezi yapabilmeleri için Türkçenin kendilerine sağlayacağı büyük imkânları tahminde katıyken gecikmemiştir. Enstitünün her gün geçtikçe biraz

daha arkeoloji dili olan Türkçenin önemini sezmiş bulunması, mütehasş:s yetiş-tirmek hususundaki gayretinin tam teminatıdır.

Bundan başka, Enstitünün Üniversite tarafından tavsiye olunan mezun gençleri, talebe olarak kabul etme arzusu da üstünde durulmağa değer bir ko-nudur. Bizim İstanbul ve Ankara Üniversitelerimizden mezun olan gençlerin mühim bir kısmı gene bu müesseselerde çalışmakta ve akademik kariyerin bü-tün safhalarında en ufak bir atlama dahi kaydetmeden, basamak basamak yük-selmektedir. Bu bakımdan İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün de mezun gençlerimiz üstünde durmak arzusu bu müesseselere yardım etmek demektir ; böylece İngi-liz Üniversitelerinden mezun olan ve bu üniversitelere tavsiye olunan istidatlı gençler de bilmukabele bizim Enstitülerimize talebe olarak kabul olunabilecekler ve böylece Anadolu arkeolojisindeki ihtisaslaşmaları kelimenin tam manasıyle sağlanmış olacaktır ki, bu nevi bir işbirliği bizleri bilhassa sevindirecektir.

Ayrıca Enstitünün yapacağı istikşaf gezilerine, kazılara öğrencileri de işti-râk ettirmek suretiyle, bu gençleri « arkeolojinin gerçek kaynağına » gönderme arzusu, Anadolu'da yıllardanberi tatbik edilenlerin faydasını kabul etmek ve buna uymak demektir. Gerçekten 1887 'denberi alıştıığımız bu kazı işlerinde ve he'le son onbeş yıl içinde yürütülenlerde, istikşaf gezilerinde, Selçuklu ve Osmanlı asarının rölöve ve tamiri işlerinde arkeoloji talebelerinin üzerlerine düşen vazifeleri başarma hususundaki samimî gayretlerinin en yakın şahidiydik. Bugün Anadolu'da bir mevsimde en az 4—5 yerde kazı yaptığımız, 2—3 heyet-in de istikşaf gezisine çıktığı ve ayrıca rölöve ve tamir ekiplerinin de muhtelif bölgelerde çalıştığı gözönünde tutulursa, bu Enstitünün yardımıyle İngiltere'den staj yapmak, kazı görmek, Anadolu arkeolojisini öğrenmek maksadiyle gönde-rilecek beş-altı İngiliz gencini Tarih Kurumu'nun, Müzelerin, Üniversitelerin kazılarında çalıştırmak daima mümkün olacaktır. Diğer taraftan İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün ve başka İngiliz müesseselerinin yapacağı kazı ve gezilere bizim talebeler de iştirak ettirilecek ve böylece muhterem profesörün arzu buyurduk-ları en ciddi işbirliği de sağlanmış olacaktır. Ayrıca İngiliz Arkeoloji Enstitüsü, Ankara Üniversitesindeki Arkeoloji, Hititoloji ve Assuroloji kürsüleriyle, karşı-sında Şikago'daki Şarkiyat Enstitüsünün daha mütevazi bir eşini bulacak ve onunla işbirliği edecektir. Bugün Ankara'da da bu sahalarda bir *Araştırma Enstitüsü'nün* teşekkül ettiği herşeyi ile bellidir.

Yakından tanıdığımız İngiliz ilim adamlarının, Türk - İngiliz arkeologlarının işbirliğini sağlamak amacıyla kurduğu bu Enstitünün mesaisinde muvaffak olma-sını candan dileriz.

TAHSİN ÖZGÜÇ

C. SCHAEFFER'İN KONFERANSLARI

Ras-Şamra'nın ünlü hâfiri C. Schaeffer 8-10/XII/1947 de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Cografya Fakültesinde üç gün süren münakaşalı konferanslar vermiştir. Schaeffer, ilk örneklerini Şikago Şarkiyat Enstitüsü yayınları arasın-da gördüğümüz mukayeseli stratigrafi esasına dayanan kronoloji sistemini kabul